

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حمد بحد و شاد بیدر حضرت مادر زاده که قرآن مجید و وفان
حمد بر با فرشتاد تقویست اسماء و سکر بن معنی که نعمت
ایمان و عرفان با داد و تقویست اسماء و شکر بن کبر باره و صد
هزار این صلوات و صلوات نامیات و کف حیات زاکیات
بر هر قدر سنور مشهور و معطر خلاصه کائنات و زبده مخلوقات
ان سیدی که نام مبارکش عنوان صحیحه منشآت و شهر فشر
رساله مخلوقات است علیه من الصلوات افضلها و من
الستجابات اکملها و بر آل و اصحابش که پیشوایان شاه راه
دین و مادیان بارگاه نقی اندر صوان الله علیهم اجمعین
المنعمه پریشیده نیست بر ارباب کعبی و اولاد اباب ^{والله}

که در اسس

کتاب دوم

که دانستن علم و قرآن از اتم مطالب و اعظم تبار است
زیرا که نماز با و در دست نیست و این فقیر صغیر با محمد بن
خدا داد اسمی صدی مدتی مدید مطابقت علم قرآن است
و تجوید علم تفسیر کرده و ملازمت استادان شفا که در
ماوراء النهر و بلاد و اسان بوده اند بخوده و از ایشان
اجازت عالی حاصل کرده پس چیزی از علم که تعلق تجوید
قرآن داشت و مخصوص بود بقرآنت امام عاصم در او مان
او که ابو بکر صوفی اندر رحم الله ذکر کردم و آنچه تعلق
قرآنت داشت از تجوید و قواعد و اختلافات را در بیان
درین رساله مبتنی ساختیم و چون درین بلد و این وقت
بود بروی اختصار کردم و این رساله را قواعد العوان ^{نام}

6

فناویم و این را منقسم کرد و ایندم بدو از ده باب **باب اول**

در بیان استعاذه و بسمه **باب دوم**

در بیان مخارج و وقف **باب سوم**

در بیان رعایت کردن مخارج **باب چهارم**

در بیان صفات و وقف **باب پنجم**

در بیان احکام نون ساکن و تنوین **باب ششم**

در بیان متفعات ادغام **باب هفتم**

در بیان مد و قصر **باب هشتم**

در بیان باء کنایه **باب نهم**

در بیان تخفیف و ترفیق **باب دهم**

در بیان وقف بر آفرین **باب یازدهم**

در بیان رسم الخط و طریقه وقف بر آن

روضه رضی الله

باب دوازدهم در بیان اصطلاحات راویان امام عام

باب اول در بیان استعاذه و بسمه بد الله در استعاذه

قرائن اختلاف کرده اند که بجه طریق می باید گفتن بعضی گفته

اند استعیده بالله من الشیطان الرجیم یا استعیده بالله

الشیطان الرجیم می باید گفتن و بعضی گفته اند اعوذ بالله

العظیم من الشیطان الرجیم ان الله هو السميع العظیم و گفته

اند اعوذ بالله السميع العظیم من الشیطان الرجیم یا اعوذ بالله

السميع العظیم من الشیطان الرجیم ان الله هو السميع العظیم گفته اند

ببینا و بعضی اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ان الله غفور رحیم

و اما قول مختار واضح آنست که بگویند اعوذ بالله من الشیطان

الرجیم که در احادیث صحیحه من آمده است و استعاذه از

قرآن

در بیان ادوات امام محمد است

این مرد و قرآات
و ۶۰ اق و شام

این قرآات این
و غیر اینها

نیست بحدی این همین بعضی از قرائت خوانده اند اما
 اصح آنست که بلند خوانند اگر قرات بلند باشد و نیست
 خوانند اگر قرات نیست باشد و این در غیر نماز است
 در نماز مطلقا نیست خوانند و خواندن استعاذه پیش تلاوت
 قرات می باید زیرا که امر جنان واقع شده است در قرات
 قوله تعالی فاذا قرأت القرآن فاستعذ بالله من الشیطان
 الرجیم ای اذا اردت قرأت القرآن فاستعذ الایة و خلاف کرده اند
 که استعاذه واجبست یا مستحب است بعضی گفته اند که
 واجب و جمهور بر آنند که مستحب است و اما بسمله سنت است
 بدانکه نزد امام مالک و بعضی از اصحاب ابو حنیفه (رحمهم الله)
 قرات نیست و نزد جمهور علما از قرات است و آیتی است از قرات

مکر بعضی از شافعیه که جوذ آیه داشته اند و خلاف کرده اند که
 آیتی از فاتحه و سوره هست یا بی جمهور اصحاب حنیفه گفته اند که
 آیتی است از برای یمن و تبرک می آید برنده و فاتحه است
 جوذ سوره است پس بنا برین قول در نماز بخفته میخوانند
 اصح و معمول امام شافعی رحمه الله اینست که آیتی است از
 و هم از سوره پس بنا برین قول در نماز بجز میخوانند و قول
 غیر اصح وی آنست که جوذ فاتحه است و جوذ سوره نیست
 قراء سبوع اتعاق کرده اند که چون ابتدا قرات سوره
 سوره یا کنند بسمله گویند مگر سوره را برات زیرا که در خبر است
 آیتی بن کعب رضی الله عنه کعب که رسول صلی الله علیه و سلم
 در اول هر سوره فرمودی که بسم الله گویند و در اول برات

و بعضی از آنکه
 در نماز است
 در نماز است
 در نماز است

نمروده اند از جهت اینکه اسم الله از برای امانت و در بران
 امان نیستند زیرا که در برای قافلوا المشركين حيث وقفوا
 قافلوا المشركين کافه و غیر اینها که در لایحه میکنند بر عدم امان
 هست و در سوره که این تفسیر کرده اند و اینها که کفن و نا
 کفن اما در سوره ای آیه بر آن خلاف کرده اند شرح بر بیان
 جبری رحمه الله علیه گفته که اینجا نیز مخیر است و قول مختار
 که ترک سم الله کنند و بعد از آنکه خلاف است میان قراء سوره
 کفن و نا کفن میان دو سوره قرآنی امام عام رحمه الله
 استناد ابو بکر و بعضی است رحمه الله آنست که بسمله گویند
 جایز دانسته اند وجه اول و وصل آف سوره به بسمله و وصل
 بسمله با اول سوره دیگر وجه دوم وقف بهر دو وجه سوم

در حق که ترتیب خوانده شود

بسم الله الرحمن الرحيم

غیر آفت سوره وصل بسمله بعضی این وجه را اوضح گفته اند و عکس
 وجه اول مخیر است یعنی وصل به آخر سوره و وقت بهر سوره
 بسمله از برای اول سوره آینه است از برای آف سوره
 و قرآن را هم دانند که گویند زیرا که درین دیار متداول
 است و نه است و لا خلاف آنست زیرا که مرکب از لام و
 و کلام ما در بیان و وقف مؤذنه است و مخیره داخل است و
 میان مخیره و الف آنست که الف نه و کت دارد و نه در
 و مخیره کاسی و کت دارد مانند الله و کاسی فوم مانند یا موم
 مخیره آینه اعلای عربیت را اختلاف است بعضی گفته اند
 از مخیره پس رون می آید و بعضی گفته اند که مخیره و وقف
 است

حلق و دیان و لب و اکثر برآیند که مخارج و وقت سازده
 و از هر مخارج یک حرف یا دو یا زیاد به سر و نامی آید **حلق**
 سه مخارج است اقصی و وسط و اول و در عدد و اقصی **حلق**
 نزد علمای عربیت دو است یکی سینه و یکی با و الف را از
 هوای دهن گفته اند و پس و نیز ذکر است آن در وی **مذکور**
 و الف و از وسط حلق در و ف پیرون می آید **ح** از
 اول حلق در و ف پیرون می آید **ح** دو دهن مخارج **است**
 و پزده و ف اول مخارج **ق** است از اقصی زبان و اقصی کام **است**
 دوم مخارج **ک** است از اقصی زبان و کام بالا سیوم مخارج
ج ششمی است از میان زبان و کام چهارم مخارج **ض** است
 از کنار دهن زبان و کتخ دهن از نزدیک دندانهای کورس و از

را ده

جانبین

جانبین تلفظ می توان کردن و لکن از جانب حب ایشان
 نقلست که اعراب المؤمنین کلمه رضی الله عنه از جانبین نیکی را
 می کرده اند بعضی گفته اند در محل تلفظ کردن وی می باید که
 مخارج او دور وی می باید که چنین گفته پنجم مخارج لام از
 زبان و دکام بالاست ششم مخارج **ن** از سر زبان و ز
 دندانهای بالاست نزدیک کام بالا و از دماغ چنانکه
 خواهد آمد هفتم مخارج **ر** از سر زبان و اندرون دندانهای **بالاست**
 و مخارج وی نزدیک مخارج نونست هشتم مخارج **ت** **د** از سر
 زبان و پنج دندانهای بالاست نهم مخارج **ظ** **ذ** از تیزی که
 زبان و میان دندانهای پیشین است و هم مخارج **ص** **س** **ی**
 از تیزی سر زبان و میان دندانهای پیشین است و لب

5

جندی نماید نمود که در حق و نادرک ادا کرده شود مثل بطل
و بیعی و شریق و البصر را رعایت می باید نمود تا ادا
نشد
زیرا که مخفی یکی است اگر مخفی تلفظ کنند تا همیشه و اگر
سست
میگوید ادا میشود لکن بعد از فاصله وقتی که ساکن باشد
مثلاً
ثقلت یا بعد از وی حرف مغنی بیاید مثل شرک و مستطیرا
و اگر بعد از تاء ساکن را یا لام یا یون بیاید مثل قیره و
و کانت لهم و فتنه باشد که نیک تلفظ کند **و** و ضعیف
است
چون ساکن باشد رعایت می باید نمود فاصله وقتی که بعد
از
و و معارب واقع شود تا باظهار ادا شود مانند لبستم
و لبثنا و در مثل و رث سلیمان و میراث السموات
ضیفا و حیث شیتتم اظهار کند و نیک ادا کند **و** رعایت
را

می باید نمود تا نیک بشین یا از اجزای نشود علی الخصوص
یا یون
ساکن باشد یا بعد از وی تا یا اذال یا را یا از ایستین
یا یا بیاید مانند کتنبون و اجدر و مجدوف و اجرم و
یا
و رجس و اخرضا و وجهه **و** اسکنی باشد از میان
ادا
کرد تا با نشود و اگر بعد از وی **و** استعلا واقع
شود
مثل احطت و حصص الحق باشد که نیک ادا کند **و** رعایت
را
می باید نمود تا مخفی ادا شود و غین یا قاف آیز نشود **و**
را
رعایت می باید نمود تا بتا ادا شود خاصه وقتی که بعد از
زاد واقع شود مانند و از دبو و اگر ساکن باشد بعد از وی
تا یا اذال یا یون واقع شود مانند ییرد ثواب و کبیر
ذکر و وجدنا و قد نعلم باشد که نیک تلفظ کند **و** ساکن را

پیش از تا یا نون مثل بندها و افذنانیک و ابا باید کرد
 و در اینان ادا کند که تکراری زایل نشود خاصه وقتی
 که ساکن شده باشد **ر** را محافظت نماید تا پس از آن
 نشود خاصه وقتی که ساکن باشد و بعد از وی **ص** یا **م**
 یا **د** ال یا **ر** اما قاف یا کاف یا لام یا نون واقع شود مثل
 کتیرتم و مزجاة و تزدری و زرک و رزقا و ازکی و لکر
 و المزن **پس** را نیک ادا کند تا مشابه زایا هاد نکرود
 خاصه وقتی که ساکن باشد و بعد از وی با یا تا یا **ج** یا **ط**
 یا نون واقع شود مثل سبحون و مستقیم و المجر و **س** طرون
 و الحسبی و **ش** را نیک ادا کند تا جسم یا ثاء فارسی نشود
 مانند یثرون **ص** را رعایت می باید نمود تا از آن نیز نشود
 مثل **ج** و **ص** و اصحاب خاصه وقتی که بعد از وی **د** ال آید یعنی می باید

بجهت آنکه حمزه و کسای صا و ساکن را پیش از **د** ال نیز اشباع
 میکنند مثل اصدق و بصدر و مانند صراط را نیک باید بلعوط
 تا هر چه به تعجیم آید شود و **ص** و **ش** و **س** و **ز** و **س** و **ز** زبان
 نیک رعایت کنند تا مشابه **ط** یا **د** ال یا **ز** ال شود مثل انقض
 ظدر کفن اضطر و بعض الظالم و بعض ذنوبهم و اعضض
 و **ط** را که اقوی و در سنت در تعجیم باید رعایت کند خاصه
 که میان سین و تا مانند بسطت یا تا پیش از وی مثل
 اقطر عون یا بعد از وی مثل اقطت واقع شود باید که نیک
 تلفظ کند و نیز در **ف** رطت و **ف** رطم و **ب** سطت و **ا** حطت باید
 و چنان تلفظ کند یا وجود ادغام رعایت صفت اطباق
 و **س** و **ع** و **ط** و رعایت تسفل و **س** تا کرده شود و

آینه
 راز عانت می باید نمود که ضا و یا زان اذال شود علی الخصوص
 بعد از روی تابا شد مانند او عظمت و **و** راز عانت می باید نمود
 تخیم باید کرد و اگر بعد از عین واقع شود مثل **و** مسیح
 باید که مدغم نشود و اگر شد و باشد نیک باید داد اگر **و**
 یذکون و دعا و بدع **و** راز عانت باید کرد و نمود تا ضایا
 آینه نکرده خاصه در مثل بغش و استخف و غیره **و**
 تزغ قلوبنا و صنعنا **و** را اظهار می باید کرد تا با **و**
 یا با، ترکی نکرده خاصه و قی که بعد از روی مهم باشد و یا با **و**
 تلفت ما صنعوا و تخسف بهم **و** را با با که جناب **و**
 صفت استعلا از روی ذابل نشود و عین آینه نکرده **و**
 نشود خاصه در قی که بعد از روی کاف بیاید مثل **و**

کدش **و** راز عانت می باید نمود که تا کاف فارسی که آنرا
 کاف صما گویند **و** در خاصه و قی که مکرر باشد بشر کلمه **و**
و در جایی که می آورد **و** استعلا شود مثل ظل و ظل
و الصاوة و اختلط و یسلطهم و جعل الله **و** در جمله او
و قلمه و قل نعم و هل تعلم و غلظه و ملیحاً و بیل جاره و الخلد
 باید ننگ رعات کند **و** را جنان ادا کند که مخم نشود
 و قی که بعد از روی **و** مخم بیاید مثل مخمضه و مرضی **و**
 بعد از **و** یک حکم وی خواهد آمد **و** را می باید محافظت
 مخم خاصه در قی که ساکن باشد تا اضممودی نشود
 جن و یؤمنون **و** چون مضموم یا میکسور باشد **و**

باید کرد بر وجهی که نیک گفته شود مثل تفاوت و وجهه
 تنسوا الفضل خاصه در وقتی که دو واو جمع شود بر آنکه اجتماع
 و او بین بر پنج نوع است اول آنکه واو اول ساکن
 دوم موحک و و کت ماقبل اول از جنس وی نباشد آنجا
 ادغام باشد کرد مثل او ز نونم و او و او و تصدیر او دوم آنکه
 و او اول ساکن باشد و ماقبل وی مضموم باشد انضمام
 کرد تا او درست ادا شود و اظهار نیز باید کرد مثل
 و علو الصالحات و مجنون است و او ای که بعد از ضمیر باصله
 واقع شود مثل فاستجبنا له و وهبنا له سیم آنکه اول موحک
 دوم ساکن ساکن باشد و و کت اول جنس وی نباشد
 مثل و و زری و تلکون و د او د چهارم آنکه هر دو موحک باشد

مثل و و جدک

مثل و و جدک و و ضیح و خذ العفو و امرنم آنکه اول مشد
 و ثانی موحک باشد مثل بالغد و الاصلان و در جمیع این انواع
 را و را نیک ادا می باید کرد و و را می باید احتیاط نمود تا
 جا آمیز نشود خاصه در وقتی که معارن و و معارب شود و عد
 و معهم و سبحة وی را محافظت می باید نمود که لطیف و آسان
 ادا گردد شود و بد آنکه اجتماع یا بین در چهار صورت است اول
 باء اول ساکن باشد و ماقبل وی از جنس وی نباشد اطهار
 باید کرد مثل ز یوسف و فی نون و همچنین است یا بی که بعد
 از یا ای ضمیر باصله واقع شود مثل لقوم یا قوم دوم آنکه
 موحک باشد و دوم ساکن و و کت وی از جنس وی نباشد
 مثل الحسین سیم آنکه هر دو موحک باشد مثل فلنحییبنه چهارم

و در علت چهار جهت و آن است که آن
 میگویند که متغیر و منقلب میشود از حال بحال اما نزد علمای
 مخرجه را و در علت نمیگویند و در قلعله **سج** است
طوف و مشهورترین اینها قافست و نیز در وی ^{خلاف}
 نکرده اند بخلاف دیگر یا قلعله جمله آن تمام کرده اند که در وقت
 ادا کردن اینها گویا که جنبش دارند خاصه در وقت که وقف
 کنند درین و در قلعله در لغت گویند دادن چیز است ^{و اضداد}
 اینها بطریق تعابلی معلوم میشود و آنچه شیخ شاطبی رحمه
 گفته است در صفات و در اینست و دیگر از صفات ^{هست}
 مثل **لَهْوَةٌ وَ اَتْسَلِيَةٌ وَ ذَلَعِيَّةٌ وَ شَجَرِيَّةٌ وَ ثَنُوِيَّةٌ وَ نَطْفِيَّةٌ**
 و غیر اینها نیز و در علم اینها را بنام بیست و پنج شاطبی رحمه الله ^{و حقه}

اینها بیست و پنج است
 که در این کتاب مذکور است

تا آوردن شیخ آنست که اینها مشهور نیستند **سج**
 نون ساکن بیاید نیست است و از زیر که الف خارج
 است در یکی نون ساکن و سون غمی آید جمله آنکه اجتماع
 ساکنین علی غر ^{هست} میشود اما الف بجای مخرجه است و لا
 که یکی از و در وی است حکم لام داور درین باب است
 باشد و احکام نون ساکن و تنون چهار است ادغام
 و اظهار و قلب و ایضا اما ادغام در شش و ^ی است
سج که آنرا و در وی بیرون میگویند که بعد از نون
 ساکن یا تنون یکی از اینها بیاید همه قرا ادغام میکنند ^{و این}
 سه در دو قسم است اول ادغام با غنه است و این در چهار

میکنند مثل از ذب و اذ ظلم و دال قدر و در و ان ادغام
 میکنند قد و فلو او قد تبین و بداند شیخ شاطبی رحمه
 دال قد گفته اما مراد اعم از دال قد است تا دال عبده
 و حصده و کذت و مانند اینها داخل شود پس غرض ایشان
 تمثیل باشد نه حصه و تا تأنیث ساکنه را در تا و دال
 و طاء ادغام میکنند مثل کانت تأتیتم و اجیبت دعوتکما
 و قالت طایفه و لام قل و بل و هل را در لام و را ادغام
 میکنند مثل لکم و بل لکم و هل لنا و قل رب و بل و بکم
 و مثال هل در قرآن نیامده است و هر جا که دو حرف از یک
 جنس جمع شود و اول ساکن باشد و ثانی مجهول اول را
 در ثانی ادغام میکنند منزه در یک کلمه باشد مثل نوحه

و مثل بیدر کلمه

و مثل بیدر کلمه و خواه در دو کلمه باشد مثل لکم منده و عصفوا
 و کانیو الکن اگر اول حرف مد باشد ادغام نمیکنند مثل
 آمنوا و علوا و فی یوسف و در الم خلقکم در سوره مرسلات
 قرا ادغام میکنند قاف را در کاف و در ابقا صفت استعلا
 خلاف کوره اند و اصح عدم ابعاست و بعضی اخبار را جایز
 داشته اند و این ضعیف است و محمول نیست و ادغام لام
 تعریف نیز از متقیات ادغام است مثل التوریه و عمزه
 که پیش از ویت عمزه وصل است جمله آن آورده اند
 ابتدا ای کن متعذر است پس اگر ابتدا کنند بقیه میکنند
 جمله تخفیف و این لام در چهارده حرف مدغم میشود که اینست
تیر شده در زین شوشی ض ط ظ ل ن و در چهارده

مثل التوریه و التنا و التور
 و وصل علی بنده الطوائف

وف باقی میشود **اصح** **اصح** **ق** **ک** **م** **و** **ه** **ی**
والف خارج بحث است زیرا که بعد از لام تعریف نمی آید بجهت
اگر اجتماع ساکنین علی غیر حده میشود و امثال اینها ظاهر
و امام عاصم رحمه الله در غیر اینها اظهار میکنند مگر در دو
موضع یکی در سوره اعراف یلکث ذلک ثناء یلکث را در ذال ^{ادغام} ذکر
میکند و دیگر در سوره هود یا یبئی از کتب معنا که باء
ارکب را در معنای ادغام میکنند و غیره عاصم ادغام
دارند در غیر این مواضع یکی از آنها ذال اذ است در شش
وف **ت** **ج** **و** **ز** **س** **ص** ادغام میکنند مثل اذ تبتراء
واذ جاؤکم و اذ دخلوا و اذ زین و اذ سمعتموه و اذ
صرخنا و دیگر ذال قد است که در شش **وف** **ج** **و** **ز** **س** **ص**

ز **ن** **یا** **ب** **ص** **ظ** ادغام میکنند لغز جا بکم و لغز ذرأنا و لغز
و قد سمع الله و قد شغفها و لغز صرنا و لغز ضل و لغز
و دیگر تاء تأیث ساکنه در شش **وف** **م** **ش** **ج** **و** **ز** **س** **ص**
ظ ادغام میکنند مثل رجبت ثم و نضجت خلود هم و خبت
زدنا هم و انبتت سبع و حضرت صد و رسم و کانت ظالمه
و دیگر لام بل و هل است که در شش **وف** **ت** **ث** **ز** **س**
ض **ظ** **ن** ادغام میکنند مثل بل تاتیم و هل تعلم و هل
ثوب و بل زین و بل سؤلت و بل ضلوا و بل طبع الله
طننتم و بل نحن و هل ننبئکم و عاصم رحمه الله در هم اینها
از اینجا که ادغام ذال اذ است در شش **وف** **ت** **ا** **ی** **خا**
لا اظهار میکنند و غیر عاصم رحمه الله جمع اقرع عشره ادغام

میکنند و دیگر ادغام و درنی که مخارج اینها نزد یکت مثل
 یثب فاولک و یفعل ذلک و عذت و اورشتم و یبرد
 ثواب و غیر اینها است که بعضی از قراء عشره غیر عام
 ادغام میکنند حاجت آوردن آنها نیست و بدانکه اینها که
 درین باب آوردم زیادتی توضیح بود زیرا که عنوان
 این باب در بیان متعقات ادغام است **باب مقسم**
بیان مد قصر بدانکه مد کشیدن صوت است در ورف
 مد و لین الف و ایما و او ساکن که ماقبلش مضموم باشد
 و یا ساکن که ماقبلش مکپوز باشد و اگر ماقبل او
 و یا ساکنی مفتوح باشد این ورف لن میگویند و بس
 بیب مد سحره است یا ساکن و بعضی تعظیم گفته اند اما

یا در ورف لین
 ورف مد و لن است
 م

در سحره بجهت آن مد میکنند که تا سحره از مخربش نیک ادا
 شود و در سکون بجهت آن مد میکنند که تدارک اضعاف
 ساکنین شود زیرا که مد را جزله و کت داشته اند در
 نام الله و رحمن مد میکنند بعضی قرا بجهت آنکه در مد کردن
 تعظیم بیشتر است اما نزد جمهور قرا این مستحسن و محمول
 نیست پس اگر بعد از ورف مد سحره بیاید این هر دو قسم
 اول آنکه مد ورف مد و سحره در یک کلمه بیاید این را مد
 متصل میخوانند مانند جَاءَ و سَوَّءَ و جِئَ دوم آنکه در دو
 کلمه بیاید این را مد منفصل میخوانند مثل ما انزل و قالوا
 این ورفی ۱۷ و اگر بعد از ورف مد ساکن بیاید این نیز
 هر دو قسم است مد سکون اصیل است و مد سکون عارضی

اینها

عارضی

و بنا بلفظ کورن است یعنی این همزه و اگر تسلسل میکنند
 و کت فتحه داشته باشد تسبیل کالالف میگویند ^{و اگر}
 کسره داشته باشد تسبیل کالیا و اگر و کت ضم داشته
 باشد تسبیل کالوا و درین نوع همزه و کت فتحه دارد پس
 تسلسل کالالف میکنند و دانستن تسبیل موقوف
 است از قاری ثقه و شیخ شایع رحمه الله و صاحب تفسیر
 و ابو عمر و ما زنی رحمهم الله گفته اند وجه اولی است ^{اولی} و اما
 قسم دوم از قسمین مد سکون که آن سکون عارضی
 و مراد از وی اینجا سکون وقفی است یعنی اجتماع
 ساکنین جمله وقف میشود مانند ^{الان} انوار اگر وقف کنند
 بر وی اجتماع ساکنین میشود میان الف و راه ساکن

درین قسم سه وجه جائز داشته اند یکی مد طول و دوم
 متوسط سیم مد قصر و دوی اولی اصل است و ادوی
 چنانکه شیخ رحمه الله اشارت کرده است باین معنی در نظم
 بقوله و عند سکون الوقف و ثمان اقبلا و اقسام مد که
 مذکور شده ^{از} اولی باب تا اینجا شش قسم است ^{در}
 و وقف مد و لکن بود اما در و وقف لکن مد بر دو نوع است
 اول مد وقفی دوم مد غیر وقفی و هر دو نوع از اقسام
 سکون است زیرا که مد جمعه اجتماع ساکنین است و جمله
 همزه نیست نزد جمهور و ترا اما نزد امام و شیخ رحمه
 الله جمله همزه نیز هست و قرأت وی بسط بسیار دارد پس
 نیاوردیم زیرا که درین بلاد بتواتر امام عامم رحمه الله

و بس آوردن آن جندان بخایدان ندارد نوع اول است
 بسبب وقف اجتماع ساکنین میشود مانند الموت و غیر در
 نوع دوم که آن مد طولی و متوسط است جائز و محمول
 و قصر در اینز جائز داشته اند و فرقی نباشد میان آنکه
 ساکن دوم عمره باشد مثل شیء و سو یا غیر عمره چنانکه
 گذشت نوع دوم مد غیر وقفی است که مخصوصست بقرآن
 شؤر و بلفظ عین در دو موضع پیش همت یکی در سورا
 مریم که بعضی و دیگر در سوره حم عشق درین نوع دو وجه جائز
 که مد طولی است و متوسط و اول را اول گفته اند پس
 اقسام مد همت باشد شش در و ف مد و لن و دو
 و ف لن و این زمان بیان کنیم مقدار مد را بقرآن

امام عام رحمه الله بدانکه مد متصل و منفصل را مقدار
 الف میکشند و دانستن مقدار الف با بشنیدن است
 از قاری ثقیب یا بعد از گفتن مثلاً که از برای هر الف
 عقد میکنند انگشت دانه زود زود نه آهسته آهسته
 در مد چهار الف الفی چهار نوبه عقد میکنند و علی هذا القیاس
 و در مد شش الف نیز چهار الف یا سه الف میکشند و در مد سکون
 مدغی و در مد متقلب سه الف است و در مد سکون وقفی
 گفته شد که سه وجه جائز است طول سه الف و توسط دو الف
 قصر یک الف و مخمس است سکون و ف و ف لین و در عین
 فواتح عین گفته اند که سه الف طول و دو الف است توسط
 سه الف و الاول اولی و بدانکه در اقسام مد خلاف کرده اند

بعضی گفته اند که پانزده است و بعضی دوازده و بعضی ^{بعدها}
و بعضی ده گفته اند اما آن اقوال اول را کفنی طولی ^{دارد}
و وفایده چندان ندارد پس قول آخر را بیان کنیم اول
مد اصل که آن مد متصل است مثل جاء هر دو و ^و مد
از اصل کلمه است دوم مد مبتدئ مانند آمن و این
مخصوص امام و رش است سیم مد مبالغه که بحمد تعظیم ^{مد}
میکنند و این در دو کلمه لا اله الا الله و لا اله الا الله
می باشد و پس و این مخصوص ابن کثیر و سوسنی است ^{و یک}
وجه قانون و دوری است چهارم مد منفصل است مانند
ما انزل پنجم مد طلب است مانند یا اتم از برای انکسوف
مد طلب عمر می کنند ششم مد فرقت مثل الله و الا ان

از برای آنکه این مد توفقه میکند میان عمره جزئی و استغفار ^{استغفار}
که در ایستهای مدی باشد نه در جزئی چنانکه گذشت هشتم
مد بیثبات است مانند زکویا هشتم مد تکلیف است مثل
اولنگ خائنین نهم مد عدلست مثل آندرتیم و این ^{مخصوص}
است بقانون و دوری و هشتم دهم مد حرج است مانند
صالحین و دواته بجهت آن حرج میگویند که او منع میکند از
اجتماع ساکنین علی غیر فدا بودن و حرج در لغت منع است
و بدانکه درین اقسام فعل از صنعتی و فعلی نیست و فایده
چندان نیز ندارد نسبت بان اقسام که اول ذکر کردم
زیر که آن اقسام معتمد علی و مفید است و الله اعلم
باب هشتم در بیان های کنایه آن با و ضمیر واحد ^{غائب}

مد کبر متصل مجرد یا منصوب است مثل به و لکه و علیه
 و رسوله و جعله و نحو یتنوه و بدانکه نزد قرا تلفظ
 اعتبار دارد نه صورت خط زیرا که بسیار چیز است که
 در خط هست و در تلفظ نیست پس آنرا اعتباری نیست
 در تفاوت مثل الف انا و او او یکن و اولات اما
 را فایده دیگر است که در باب وقف یاد کرده شود
 است و بسیار چیز است که در خط نیست اما در تلفظ است
 مثل و او و تلون و یستون و وری که اینها بدو و او
 تلفظ کرده می شود و بیک و او مکتوبند و بای کنایه این
 قبیل است که او را صل می کنند یعنی و او یا یا می
 می کنند در تلفظ نه در خط و در وصل دانه در وقت پس

اگر ما قبل وی

اگر ما قبل وی متحرک نباید چه قرا متعق ابد که صل می کنند
 مانند به کل و لکه ذریه پس اگر بعد از آنها عمره بایند
 متصل می کنند آن کسانی که مد متصل دارند مثل به ان
 یوصل و لکه ان و اگر پیش از ساکن بپایند صل نمی کنند
 آنکه اجتماع ساکنین عا غره جدا می شود پس مد نیز
 مانند به الله و له الرسول و اگر ما قبل بای ضمیر ساکن باشد
 و ما بعد وی متحرک صل نمی کنند مگر این کثیر که در همه جا صل
 می کنند مثل فیه آیات و الله جمعی و لن یتنوه ایدا
 راوی اما عاصم رحمه الله در یک موضع موافق این کثیر است
 و آن فیه فیهی همانا در سوره فرقان است و بدانکه
 کلمه در سوره زمر ازین قسم است زیرا که اصل وی

این کثیر صل می کنند زیرا که
 در متصل اندارد

بَرَضَاءُ بوده است بجزء و شرط الف افتاده است
 و یا تلفقه در سوره هود و یا لاین لم تنته در سوره قمر
 و لم ینته در سوره اعلیٰ ضمیر مثبت بلکه از اصل کلام است
 پس صلہ نباشد **باب در بیان تعجم و تفریق معجم**
 کلان و غلیظ تلفظ کردن است و معنی ترقیق تنگ و
 خرد و تلفظ کردن است بدانکه همه قرا نام الله را
 از فی یا بعد از ضم تعجم میکنند مثل قال الله و رسول
 و بعد از کسه ترقیق میکنند مثل بسم الله اما را ^{تفصیل}
 دارد و اصل در را تعجم است پس اگر مفعول یا مضموم
 باشد تعجم میکنند مثل ربکم و رسله و اگر مکسور باشد
 ترقیق میکنند مانند رجله و اگر ساکن باشد اعتبار

وکت ما قبل

بمضموم

وکت ما قبل میکنند پس اگر مفعول باشد تعجم میکنند مثل
 و انذر تم و غیر پس و اگر مکسور باشد ترقیق میکنند مثل
 نذر هم مگر در سه موضع اول آنکه بعد از ذی و ذی از ذی
 استعلا بیاید مثل قطاس و برصاد و فرقه زبیر که
 کسه ما قبل اقتضاء ترقیق میکنند و ذی استعلا
 اقتضای تعجم میکنند پس رجوع باصل میکنیم که تعجم است و بدانکه
 از ذی و ذی استعلا درین قاعده زیاده بر سه ذی نیامده
 است در قرآن کل **ط** در قرطاس و دیگر **ص** در مرصاد
 و ارساد و دیگر **ق** در فرقه و چهار ذی باقی که **خ ض ط غ**
 است در قرآن نیامده است اما در کلام عرب آمده است
 از هاء عینا و ارضاع و صرغام مثال **ط** نیافتیم و بدانکه

قرار در تقییم فرقی اختلاف کرده اند بعضی گفته اند که سیر
 می باشد که در جمله آنکه گذشت و بعضی گفته اند که ترفیق
 می باشد که در جمله آنکه جانف ترفیق غالب است زیرا که
 راه ساکن در میان دو کسره واقع شده است اما محمول
 در میان مردم وجه اولیت و دوم از مواضع مستثنات است
 که آن کسره که پیش از راه ساکن است عارضی باشد یعنی
 اینجا نیز تقییم میکنند و کسره عارضی آنست که در بعضی حال
 نباشد مثل کثرة سمرة و صیما که در ابتدا است و در درج ساقط
 میشود مثل ارجح و ارجعی و ارجعوا و سبب تقییم آنست که
 تا تفرقه شود میان کسره عارضی و کسره اصیلا و نیز عارضی را
 قوت چند آن نسبت بس کویا که کسره نسبت و سیم

از ان مواضع آنست که آن کسره منفصل باشد یعنی کسره
 در کلام باشد و در کلام دیگر تا اینجا نیز تقییم میکنند جمله آنکه
 ذکر کرده شد در کسره عارضی مثل الدن ارتضی و ری ارضعون
 و گاه باشد که کسره منفصل عارضی باشد مثل من ارتضی
 و ام از نایوا و اینها که ذکر کردم در غیر وقف بود اما
 وقف بس اعتبار و کت ماقبل را میکنند و بعضی اعتبار
 و کت را کرده اند و این قول اعتبارند اند بس اگر ماقبل
 را مفتوح یا مضموم باشد تقییم میکنند مثل والعمه و بالعمه
 و اگر مکتوب باشد ترفیق میکنند مثل مکتوب و اگر ماقبل
 وی ساکن باشد اعتبار و کت ماقبل وی میکنند بس اگر
 مفتوح یا مضموم باشد تقییم میکنند مثل الانار و الامور

و در آنکه در آن کلمه و غیره
سکون و غیره و در آنجا که
در آنجا که مطوق مفتوح است
در آنجا که مطوق مفتوح است
در آنجا که مطوق مفتوح است

و الخ و خسر و اگر مکسور باشد ترقیق میکنند مثل بصیر
و بگز و نگیر لیکن در آنجا که مطوق مفتوح است اگر ماقبل
وی ساکن باشد مثل خیر و غیره ترقیق میکنند بجهت آنکه
یا حکم کسره دارد زیرا که وی مرکب از دو کسره است
گویا که ماقبل وی مکسور است پس ترقیق باید کرد

باب دهم در بیان وقف بر آف کلمه بدانکه وقف بجاور

استاد نیت در آف کلمه و قطع نفس کردن و اگر استند
و قطع نفس نکنند آنرا وقف نگویند و آن بدو طریقت
مکن آنست که اندک ایستند که نزدیک بوصول آنرا
سکته گویند و دیگر آنست که بیشتر از سکته ایستند که
نیز نزدیک بوقف باشد آنرا وقفه گویند و بعضی فرق

کلمه ایست که در آنجا که
مکسور است و در آنجا که
مکسور است و در آنجا که
مکسور است و در آنجا که

در آنجا که مطوق مفتوح است
در آنجا که مطوق مفتوح است
در آنجا که مطوق مفتوح است

نکرده اند

کرده اند میان سکته و وقفه اما وقف بر سه نوع است
اول اسکان و این اصل است در وقف بجهت آنکه غرض
از وقف تخفیفست بر قاری باسقاط و کت زیرا که در
کلمات و شکلی نفی می باشد و این غرض از اسکان
حاصل میشود و پس و این در همه مداد اداء لب و پنا
جاری می باشد اما در کله حالت رفع و جو حرکت و تنوین را
می اندازند مثل علیهم و من حکیم و در حالت ضم و فتح
و کسره و کت را می اندازند مثل قبل و این و مؤلاء
و در حالت نصب و کت را نمی اندازند و تنوین را

بدل میکنند خواه تنوین مرسوم بایف باشد مثل علیما
و خواه بالف مثل بناء نوع دوم روم است مراد

سین است الف غوض از تنوین
و سوال می آید که پس در همین و وصل
مخوض و مخوض غنه میشود و این
غیر جا بر است جواب سکون است
این صورتی است که در کتاب
نیت و در کتاب غنه آن نوشته که تا
بناد و غنه الف را می نویسند که تا
سازند و در آنجا که غنه الف را
سازند و در آنجا که غنه الف را

رؤم آنت که و کت دهند 29 موقوف علیه را با و از ضعیف
که خود نشن شود یا کسی که نزدیک وی و ملاصق وی باشد
و این در رفع و کسر و رفع و جاری می باشد مثل قبل
و هو لا و علیهم و من نصیر و در نصب و فتح جایز نیست
نزد سعه قدر مثل تب و حکیمان اما امام نحو که سیبویه است
در سعه مواد رؤم را جایز داشته اند نوع سیم اشتمام است
المعنی و یا اینجا آنت که بد و لب اشارت کنند در
آف کله موقوف علیه در دنیای امکان آف کله تا اشارت
شود بضمه آف کله و این در رفع و رفع می باشد و بس مثل
ستعین و عزیز و این را اعمی در غمی باید و اصم در
می باید و رؤم بر عکس آنت یعنی اعمی در می باید و اصم

در غمی

در غمی باید بداند که اشتمام مطلقا بر چهار نوع است اول آنکه
یاد کرده شد دوم خلط و ف برفقت چنانکه صادر اینرا
اشتمام میکنند خلف در لفظ صراط و حمزه و کپاسی در مانند
اصدق سیم خلط و کت برفقت است یعنی هصد مقصد ضم
کنند و بکسر اد اکنه مثل قبل و غیضن و حی و این نیز
کسایمی و بهشام چهار افعاء و کت را اشتمام میگویند
مثل نغما و این را بودن و کت است بر وجهی که اثرش
باقی ماند اما رموز وقف آنچه شیخ سیجا و ندی رحمه الله
گفته شش است **مطایح زص** لام علامت وقف
لازم است و اگر وصل کنند معنی فارسی میشود و بعضی
گفته اند که کفر است و **ط** علامت وقف مطلقا یعنی

معتد یکی از لزوم و جواز در خصصت و غیر باینست و این
وقف در جایی می باشد که آفر کلام باشد که قطع
کردن مستحسن و صواب باشد و اگر وصل کنند مع کما
می شود عبارت از جائز است که می توان استادن
توان گذشتن اما استادن اولی است و علامت مجوز است
که استادن و گذشتن مجوز است اما گذشتن اولی است
من علامت مخصصت که اگر تنگی نفس واقع شود
باید که استادن و اگر نه لا عبارت از عدم وقف
است که معنی باید استادن و اگر در کلامه که لا باشد وقف
کنند بسخه بر سهیل سهوی باید اعاده کردن آن کلمه را
بوصل و اگر آیه لا باشد لا نیز می باید گذشتن اما

اگر ایستند

اگر ایستند حاجت اعاده بوصول نیست و بدانکه آن صورت
چون که می نویسند بی برخی علامت آیه است پس اگر تنها
باشد می باید ایستادن و اگر با او چیز دیگر باشد از لزوم
یا از جواز یا غیر اینها این آیت تابع آن چیزی باشد
در وقف و عدم وقف اگر پرسند که ذوق چیست میان
آنکه لا باشد و میان آنکه هیچ چیز نباشد لا جواب
که در آن جا که لا باشد هیچ وجه جائز نیست که ایستند اما
در آن جا که چیزی نیست وقف اضطراری می توان کردن
بسخه تنگی نفس می شود می باید استادن و اعاده بوصول
کردن و بدانکه هفت متاخرین هفت از هفت زاده
گوده اند و آن هفت اینست **قیس** و **وقفه** **فلاصل**

نیز در بصرمان سرایت نیست و بدانکه در اکثر مصاحب سورت
یوحی می نویسند اول را در اصل می نویسند و ثانی را ^{بشتر}
 در بیاض و کاسی در اصل می نویسند اما **ی** عبارت از عشر
 زید که حساب جمل ده است چنانکه **ع** پنج است پس در جای
 که این علامت باشد آن سر عین که ذکرده شده نخواهد بود
ع عبارت از رکوع است یعنی در سرهای سخن و اوقای ^{قصص}
 ع باشد وجه تشبیه بر رکوع آنست که در وقت فراوت در ^{غاز}
 ادوی و انصب آنست که در آن مواضع بر رکوع رو نیز دو رکوع
 گفته اند اگر کسی خواهد که قرآن را در تراویح قطع کند بر ^{رکعت}
 سنت در هفتی شب باید که از رکوع تا رکوع خواند در هر ^{رکعت}
 و این موافق آید تا هفتی شب رمضان و محسن شنیده

لذا اوستا در حمد الله و نقلت که امر المؤمنین عثمان رضی الله عنه
 در سی شب رمضان با این طریق عمل کرده اند و الله اعلم
باب دوم در بیان رسم الخط و کیفیت وقف بر آن
 امام عاصم رحمه الله تابع رسم الخط شده است یعنی آنچه که اب
 امر المؤمنین عثمان رضی الله عنه واقع شده است همان طریق
 وقف میکنند و تفصل هم رسم الخط بطول میکشد پس ^{بعضی از}
 از آنها را ذکر کنیم که ضروریست یکی از آن جمله آنست که تا آنست
 متحرک در بعضی مواضع بنا طولانی مکتوب است مثل رحمت
 و لغت و سنت و محنت و معصیت و غیر اینها پس امام ^{عاصم}
 رحمه الله اینها را بنا وقف میکند در وقف اضطراری یعنی
 در وقت شکی نفس یا اختیاری یعنی امتحانی و در غیر اینها

یعنی تسلیم نمود که وقف بنا طولانی است

در بعضی نسخ اوستا در این موضع باقی آورده اند که خط الله الرحمن الرحیم
 در رکعت اول تا و من العاصم خوانده اند و در رکعت ثانی تا العاصم و در ثانی تا العاصم
 رکوع می نویسند بر رکوع رضا است و عارف رضی الله عنه خطی کرده است
 ماس طریق کرده است در تراویح ۱۱۱

که بنا منکوبت بنا وقت میکنند ولات و مرصعات و ذوات
 و هجیات و آیت آن قبیل است یعنی بنا منکوبت بنا وقف
 میکنند و قیاس کن بر بنیاد نظایر به اینها را و دیگر کاتبین
 وی مرسوم بنونت بس عاصم بنون وقف میکنند و دیگر لام
 جاره در چهار موضع جدا منکوبت اول در سوره نپا ثمان
 هولاء العوم دوم در سوره کف مال هذا الكتاب رسم در
 سوره وقان مال هذا الرسول چهارم در سوره معارج
 الدن کفر و عاصم رحمه الله در هر چهار موضع به لام جازنا
 وقف میکنند در ما بخلاف ابو عمر و کسبی در یک وجه
 یا اثنا در سه موضع با الف منکوب است بس بی الف وقف
 میکنند بخلاف کلاف ابو عمر و کسبی اول در سوره نور آیه

در سوره لوسف و الیکون و در سوره علق تسعاً در و فون تا یک ضمیمه بصورت
 تثنی مرسوم است بس اول وقف یا الف مبدل میشود و کلام او یا الف منکوب است
 بلکه آید یا الف اصل اولی است بس وقف و یا الف است ۱۱۱۲

المؤمنین دوم در سوره زخرف یا آیه الساجد اربع لغایم
 سوره الرحمن آیه الثقلان و دیگر و یگان و یگان در اول
 تثنی وقف میکنند و ثانی در بانه در یا بخلاف کسبی و نه در
 کلاف ای ابو عمر و دیگر آیا ما ندعو او را ما وقف میکنند در
 بخلاف حمزه و کسبی و دیگر در سوره نعل اذا اتوا عا و اد النعل
 به یا وقف میکنند بر دال بر خلاف کسبی و در فیم و یم و یم
 و لم و یم و در هر پنج کلمه بجم وقف میکنند نه بنیادیه یا بخلاف
 که ویرا در دو وجه است وجه اول مثل عاصم و دوم انکه بنا
 میکنند مثل فیم و یم و لفظ انما منکوب بالفت و در لفظ
 میخوانند همه فترا با الف وقف میکنند از برای همین معنی لنا
 هو الله ربنا در سوره کف مرسوم با الف است بجهه انکه اصل

لکن انا بوده است پس موقر در اصل الف میخوانند
 ابن عامر رحمه الله و در وقت باین وقت میکنند و بدانکه
 که اینها که ذکر کردم در نظم شرح شاطی مذکور است بطریق
 و عدد بعضی ازینها مذکور نیست و غیر اینها از رسم الخط
 که شرح شاطی رحمه الله ذکر کرده است در شاطی مجید آنکه
 اختلاف قرانیت درینها اما در قصیده رایتی استیفای
 همه اینها کرده است پس اینها را ذکر میکنم و عدد همه را
 بیان میکنم مگر مواضع که فایده جنان ندارد تا آسان
 بر طالب این فن را بداند تا اینست مقرر که بتام مرسوم است
 ذکر میکنم و آنچه غیر اینهاست مرسوم به است کلمه رحمت
 هفت موضع در سوره بقره اولی که بر چون رحمه الله و در آراف

ان رحمه الله

ان رحمه الله و ترتیب سوره مجتبیان و در بود رحمت الله و بر کانه
 و در مريم ذکر رحمت ربك و در روم لا اشر رحمت الله و در زفر
 در دو موضع لغتوں رحمت ربك و رحمت ربك و کلمه لغت در
 بازده موضع در سوره بقره و ادکرو لغت الله و در آل عمران
 و ادکرو لغت الله و در مایده آمنتوا ادکرو لغت الله و در اعراف
 در دو موضع لغت الله کوا اولان لغت الله و در نحل موضع
 و بنعت الله و يعرفون بنعت الله و اشکر و لغت الله و در
 لقمان بنعت الله و در فاطر اذ که بنعت الله و در طور
 ربك و کلمه امرات در هفت موضع در آل عمران اذ قال امرات
 عمران و در یوسف در دو موضع امرات العونیز تو او و امرات
 العونیز آلان و در قصص امرات و غون و در تحریم موضع

امراءت نوح و امراءت طه لوط و امراءت و عنون و كلمه
سنت در پنج موضع در افعال سنت الاولين و در فاطمه
موضع اللاسنت الاولين لپنت الله تبديلا سنت الله
و در مؤمن سنت الله و كلمه لعنت در دو موضع آل عمران
فجعل لعنت الله و در نور و الخايمه ان لعنت الله و كلمه
معصيت در مجادله در دو موضع و معصيت الرسول
و هو تناجوا و كلمه و كلمت در چهار موضع در انعام و تمت كلمت
ربك و در اعراف و تمت كلمت ربك كسني و در يونس و تمت
عليهم كلمه ربك لا يؤمنون و در مؤمنين تمت كلمت ربك و
و كلمه قرئت در قصص قرئت عن يدي و كلمه ابنت
و مريم ابنت و كلمه فطرت در روم فطرت الله و كلمه جزئت

در وفات ان شجرت المرقوم و كلمه جنت در و اعنه و جنت
و كلمه بقتت در هود بقتت الله و كلمه غيايت در سوره يوسف
در دو موضع غيايت لجب يلتقطه و في غيايت لجب او
و كلمه آيت در عسكبوت بروات اب بكر و قالوا لولا انزل
عليه آيت و كلمه بيشت در فاطر بروات حفص فهم علي بنيت
و كلمه ثمرت در حم السجده بروات ابو بكر من ثمرت من الكاهن
و كلمه جمالت در المرسلات كانه جمالت صفا و الكرامت
بجمع خوانند البته بنا خواهد بود و ديگر كلماتي است كه بواو
مكتوب است در بعض مواضع و در بواقي بالف تناسبت
الملكه در چهار موضع يكي در سوره مؤمنون فعال الملكه
كوزاد در نخل نخل سه موضع يا ايها الملكه اني و يا ايها

جينا

الملكه

نشاء
 انباء شرکاء
 نجفاء شرکاء
 نجفاء
 علماء
 البلاء
 بلاء

أَفْتَنِي وَيَا أَيُّهَا الْمَلَأُوا إِلَيْكُمْ كَلِمَةَ نَشْوَى ^{در هر دو فی اموالنا}
 مَا نَشْوَى ^{در انعام دو کلمه است یکی اَبْنَوْا وَنَشْرُكُوا لَعْنَةُ}
 نَطَع ^{در شوری نیز ام لم شرکوا و در روم شَفَعُوا مَا} ^{کانوا}
 و در ابراهیم فَعَالِ الضَّعُوفِ ^{و در شواهد کلمه یکی اَبْنَوْا مَا} ^{کانوا}
 و دیگر علموا ^{بنی اسرائیل و در فاطر من عبادہ العالموا}
 و در صفات اَلْمَوَالِبِ ^{و در مؤمن فَيَقُولُ الضَّعُوفِ}
 و ما دعوا ^{الکافرين و در رفان بَلَّوْا بَيْتِي و در عمته اَنَا}
 سِرْوَاءِ ^{مَنْكُم و افعال نیز با بن صورت می آید در سوره}
 نَجَلٍ ^{يَتَّقُوا و در طه اَتَوْكُوا و لا تَطَّوْا و در فرقان}
 لَعْبُوا ^{و در نور يَذُرُّوهُ و در زخرف يَنْشَوُّ و کلمه}
 يَبْدُو ^{الخلق هر جا که بیاید و کلمه بَنُوهُ الدنن هر جا که}

بیاید

34

باید غیر سوره ببرات بناء الدنن کوفوا که بالف مکتوب است
 و کلمه فَرَأَى الدنن بواو العنت در حار موضع دو در مایده است
 و ذَبِكُ اِنَّمَا جَزَاءُ الدنن و ذَبِكُ جَزَاءُ الظالمین و یکی در
 سوره سوری و جَزَاءُ دَسِيمَةٍ و در سوره حشر و ذَبِكُ جَزَاءُ
 الظالمین و در سوره کعب و ط جَزَاءُ الْحَسَنِ و جَزَاءُ ^{تَنَزَّكَ}
 خلاف کرده اند و کلمه يَدْعُوا و تَدْعُوا و اُدْعُوا و تَدْعُوا
 و تَتَلَوْا و يَتَلَوْا و سَأَلُوا و اَسْأَلُوا و لِيُرَبُّوا و لِيُعْفُوا
 هر جا که بیاید اینها بواو و بالف مکتوب است با الکه صیغه ^{واحد}
 است غیر ان لِيُعْفُوا عَنْكُمْ که در سوره نسا که بی الف ^{است}
 کلمه جَاءُوا و بَاو هر جا که باشد بی الف است و کلمه فَاوُ
 در سوره بقره و سَعَوْا و در نیا و عَتُوا و فَوَقَانِ ^{شَوْءُ} ^{الدَّارِ}

در حشر الفنت و اولوا ابره حاک بیاید نو او و الفنت ^{در} بعضی
کتب آورده است که ذو بو او و الفنت هر جا که باشد مگر ^{در} شش
موضع در سوره یوسف لذو علی و در سوره مؤمن ذو العوش
و حم سجده در دو موضع لذو مغفوة و ذو عقاب و در سوره ^{جمعه}
ذو الفضل العظیم و در سوره بروج ذو العوش که در ^{مواضع}
بو او تناسبت بی الف و اولیک و اولوا اولی و ادلات بو او
اما با و او خوانده میشود و در سوره مؤمن الی الجوه مکتوب بو او
است و صلوات و زکوة و حیوة و مشکوة و منو مکتوب
بو او است لکن اگر مضاف چیزی باشد بالفنت مثل صلوات
و بصلوات و صلواتی و صلواته و حیاتی و حیاتی و در سوره
طه یابن ام باین صورت مکتوب است یَبْنُوْمٌ و دیگر کلماتی

هست که

هست که بدو و او خوانده میشود اما در کتابت بیک ^{داود} است
و یَلُوْنُ نَلُوْنٌ و رِیُّ الْعَادُوْنَ یَسُوْنُ سَسُوْنٌ لَسُوْنٌ لَسُوْنٌ
فَا و او دیگر کلماتی هست که مرسوم بیا که مرکز عمره است ^{انعام}
من بناء المرسلین و در یونس من تلقای نفسی و در کل ^{و ایتائی}
ذی القرب و در طه و من آتای الیل و در شوری و رای حجاب
و در سوره آل عمران قل اُوْنِبْکُمْ سَمْرَةَ ثانیة مرکز و او دارد
بعضی کتب قرائت آنست که در سوره ص ء و تُنْفِرْ عَلَیْهِ
و در سوره قمر اُوْتِیَ الذِّکْرُ و در دو عمره ثانیة مرکز و او دارد
و در اعراف سا و یحکم دار الفاسقین و در انبیاء سا و یحکم ^{کایا}
خلاف کرده اند و در سوره کف و لا تقولن لیسائی مکتوب است
باین زیاد پیش از عمره یا بدل و دیگر کلماتی ^{در چهار} بیاید

موضع در انعام اینک بشتندون و در نخل اینک تئاتون و در عنبکوب
اینک تئاتون الرجال و در حسم سجده قل اینک لتکونون و در غیر
اینجا بیست و دو کجا بیست و دو موضع در نخل اینها بخوبن
و در صفات اینها تارکوا و کلمه اینها در واقع بیست و دو غیر
اینجا بیست و دو کلمه افانین نأت در آل عمران بیست و دو کلمه
افانین مت در سوره انبیا خلاص کرده اند و کلمه اینها در سوره
مرسوم بیست و دو اعراف بی با و کلمه اینها در حجرت در ریس
و اینها در صفات خلاص کرده اند و دیگر فعلهاست که لام
آنها افتاده است بحجه اجتماع ساکنین و در کتابت نیز نیست
و این در پنج موضع است در بنی اسرائیل و یسع الانان
و در شوری و فتح الله الباطل و در قسمر یسع الراج و در
علق

سندع

سندع الزباینه و در هود نوم لانات لانتکم حذف لام فعل کرده اند
اجتماع ساکنین نسبت و دیگر کلمه ایست که بهمهزها تنها مکتوب است
در سوره آل عمران ملء الارض و در نخل لکم فیها ذر و در
نخل تخرج الخبث و در سوره قمریش الا انتم بیامینوا نذوبی است
در رسم لفظ و دیگر ذوات الواو و ذوات الهمزة ذکر کنیم یعنی
الفاتی که منقلب از واو باشد یا از یا اما ذوات الواو سردو
نوع است اول آنکه مالف مکتوب است مثل دعا و عفا و تلاء
و علا دوم آنکه مرسوم بیست و نه کلمه ضحی و صیغها التوی
و صیغها و تلیها و طیها و سچی و زکی و ذوات البیاض سردو
نوع است اول آنکه مرسوم بیست مانند رمی و ائی و استندی
دوم آنکه مرسوم بالعرف در هفت موضع در ابراهیم و من عصائی

و در بنی اسرائیل لا اله الا الله و در حج
 و در قصص و یس اقضا المدینه و در فتح سماجم و در نازعات
 طعا و ضابطه دانستن ذوات الواو و ذوات الیاء
 در فعل با جان صما بر متو کات معلوم میشود مثل دعوت
 و رمیت و مضیت و در اسم بتثنیه ماضی معلوم میشود
 مثل هدیان و سیمان و عصوان و قودان و دیگر بار با
 قناس کن و کله تابی یا مکتوب است و مخمن است کله را
 مکر اول و ثانی و سوره و النجم مع ما را می و لقد را می که این
 هر دو با ثبات یا مکتوب است و دیگر مقطوعات و مولا
 را بیان کنیم مع آنچه در رسم الخط جدید نوشته اند و آنچه
 نوشته اند و مقطوعات را ذکر کنیم و آنچه غیر اینهاست

موصولات است پس بدانکه ام من مقطوع است در چهار موضع
 نیا ام من کیون علیهم و در توبه ام من ایتس بیانه و در صافات
 ام من خلقا و در حم سجده ام من یاتی آمنا و دیگران لا
 موضع در اعراف دو موضع حقیق ان لا اقول و ان لا یقولوا
 ان لا علیاء و در هود دو موضع ان لا اله الا هو و ان لا تعبدوا
 الا الله و در حج ان لا تشکروا بی شیء و در یس ان لا تعبدوا
 و در دفان و ان لا تعلوا علی الله و در محمده ان لا یشرک بالله شیء
 و در یون ان یدخلنا النوم و دیگر یوم ام در دو موضع در سوره
 مؤمن یوم هم بارزون و در الذاریات یوم هم علی النار
 و دیگر عن ما در یک موضع در سوره اعراف فلما عتوا عن ما انوا عنه
 و دیگر عن من در دو موضع یکی در سوره نوز عن من یشاء و در بزم

در سوره

عن من تولى و دیگر آن مادر یک موضع در سوره انعام آن ما
 لات و دیگر آن مادر سه موضع در حج و آن ما تدعون و در لقمان
 و آن ما تدعون و نیز در لقمان و لو ان ما فی الارض و دیگر اینها
 در هشت موضع در بقره این ما کونوا و در آل عمران این ما
 و در نیا این ما کونوا و در اعراف قالوا این ما کنتم تدعون و در
 مریم این ما کنتم و در مؤمن این ما کنتم یسرکون و در حدید این ما
 کنتم و در مجادله این ما کونوا و دیگر فی ما در یازده موضع در
 بقره فی ما فعلن فی الغنیمین من معروف و در مائده فی ما ایتکم
 و در انعام در دو موضع فی ما اوجع لادی ما ایتکم و در انبیاء فی ما
 اشتت الغنیم و در نوزخ ما افضتم و در شرا فی ما رزقکم
 و در زمر در دو موضع فی ما هم فی و فی ما کونوا و در واقعه فی ما لا

تعلون

تعلون و کلاً ما در پنج موضع در نیا کلاً ما زدوا و در اعراف کلاً
 و در ابراهیم من کلاً ما سالتوه و در مؤمنون کلاً ما جاء انه و در
 کلاً ما اتی و آنجه متفق علیها است سوره ابراهیم است و در دیگرها
 کوده اند و در بعضی کتب در سوره بنی اسرائیل مقطوع است یعنی
 کلاً ما حبت و دیگر لبئس ما و در پنج موضع در بقره و لبئس ما
 به و در مائده چهار موضع لبئس ما کونوا و لبئس ما کونوا
 لبئس ما کونوا یفعلون و لبئس ما قدمت و دیگر آن مادر سوره
 و آن ما نوبینک و دیگر حیث ما کنتم و در بقره و دیگر من ما
 در دو موضع در نیا فن ما ملک و در دوم لکم من ما ملک و بعضی
 از موصولات است که ذکر می باید کرد و یکی آن در سه موضع در سوره
 کف ان تجعل لکم و در منزل ان خصوصاً و در بن حلاف است و در قیامه ان جمع و دیگر لکیلا

لکیلا

در چهار موضع در آل عمران لکیدا تخنوا و ذر لکیدا
یعلم و در ازاب لکیدا لکون علیک و در حدید
لکیدا تا سوا و دیگر آلا که در اصل آن لا بوده در
پنج موضع است در انفال الا تغلوه و در توبه
و دو موضع الا تنفوا و الا تنفروه و در هود و الا
تغولیا و در یوسف و الا تعرف و دیگر قائم
یستجیبوا لکم و در هود و دیگر تم و من در تمام قرآن
متصلست و بانی موصولات از تعابلی مقطوعات
معلوم میشود و دیگر مواضع رسم الخط بسیارست
نیاوردیم همه آنکه بطول میکشید و فایده هندان
ندارد و اگر خواهی که احاطه همه آنها سلی سلی بکنی

بس رجع

پس رکوع کن بقصیده را این شرح شاطبی رحمه الله و الله اعلم
باب دوم از دهم در بیان اختلافات راویان علم که ابو بکر

رحمهم الله و کیفیت وصل و وقف ایشان بدانکه همه اختلافات
ایشان را بیان نمودن ضروری نیست بجهت آنکه اکثر آنها
آسانست و مشهور پس بیان کنیم بعضی از آنها که اشکال
في الجملة یا غایبی داشته باشد و ذکر میکنم مواضعی را که
آسان باشد از جمله عموم فایده و سوره بقره اخذتم
واخذت واخذتم واخذت هر جا که واقع شود ابو
بکر ذال را در تا ادغام میکند و بعضی اظهار میکند
و در عدت و عدتم و بنذت و بنذت تا هر دو اظهار
میکند هر دو اقل اخذتم عما یعملون ثم اخذتم و غیر

هر جا که واقع شود ابو بکر بفتح هم و را و بهمه میگوید
 یا میخوانند بر وزن تخم شش و هفت جبرئیل میخوانند
 بر وزن الکلیل و میکایل ابو بکر بر وزن فیعال
 میخوانند و هفت میکال میخوانند بر وزن فیعال
 بیته میخوانند تا ام یقولون ابو بکر بیا میخوانند در
 مصاحف مخصوصه وقف میکنند و هفت تا میخوانند و وصل
 میکنند اگر خواهد که در مصاحف وقف و وصل روا
 را تصحیح کنند اگر اصل کتابت بر وایه هفت باشد
 در مخلصون ط بسرف نویسد برای حفظ و ط سیاهی
 برای ابو بکر و دو نقطه یا یقولون را بسرف نویسد
 زیرا که علامت رموز وقف میباشد بر خلاف اصل

کتابت باشد

کتابت باشد در دلت و اگر اصل کتابت بر وایت ابو بکر
 باشد بعکس این خواهد بود و قیاس کنی برین نظایر این را
 رُؤْفَ خَطْوَاتِ لَيْسَ الْبِرُّ مِنَ الْمُؤْمِنِ وَ لَتَكَلِمُوا
 الْبُيُوتَ رُؤْفَ خَطْوَاتِ يَطْرُقُ هِرَّ وَا قَدْرَهُ
 وَصِيَّةٌ لَأَزْوَاجِهِمْ أَبُو بَكْرٍ بَرَفٍ مِخْوَانِ وَ هَفْضٍ
 و در از و اقا وقف جاز است و علامه الوصل اولی
 صلی از برای هر دو و بعضی مردم گمان برده اند که
 در اینجا خلافت در وقف و وصل میان را و مان و این
 غلط است چنین تصریح کرده است شیخ سیبوی
 رحمه الله در سن سوره یکتب بطة و فی الحلق بطة
 در اعوان ابو بکر یضاد میخوانند و هفت هر دو را بسین

مخوانند و بسطه فی العلم درین سوره است و بسطه
 البرزق هر جا که واقع شود هر دو بسن می خوانند
 جزوه آدرین سوره **فَبَعَثْنَا** و در سوره **مَائِدَةَ** ^{بِعَظْمِكُمْ}
 ابو باخلاس کسر عین میخواند یعنی کسره عین را اضعاف
 میکند بچستی که اشروی باقی مانده و ضفص بکسره عام
 میخواند و **يَكْفُرْ** ابو بکر بنون میخواند برفع و ضفص
 بیا و برفع و هر دو در **حِزْبِكُمْ** که ماقبل و بیت و عفت میکنند
فَاذِنُوا **سُورَةَ آلِ عِمْرَانَ** و **رِضْوَانِ** ابو بکر بضم را
 میخواند هر جا که باشد غیر من اتباع رضوانه در پائده
 و ضفص همه را بکسر میخواند و **جَمِئِ الْمَلِئِئَاتِ** **رُؤْفِ**
 و **وَضَعَتْ** ابو بکر بصیغه مکمل میخواند و در ماقبل وی که

انشی است

انشی است و صل میکند و **وَضَعَتْ** بصیغه تانیث میخواند
 و در انشی وقف میکند و ابو بکر **زَكَوِيَا** را **بِهَمْزَةٍ** ^{ممدوده}
 میخواند هر جا که باشد **زَكَوِيَا** اول را بنصب میخواند
 درین سوره و ضفص بقصر میخواند هر جا که باشد **زَكَوِيَا**
بِنُو تَكْمِ **فَبِنُو** **فَبِنُو** **فَبِنُو** **فَبِنُو** **فَبِنُو** **فَبِنُو** **فَبِنُو** **فَبِنُو**
 میخواند و ضفص بکسره باصله و بعد میخواند و **اُخَذْتُمْ**
تَبَعُونَ **تَبَعُونَ** **تَبَعُونَ** **تَبَعُونَ** **تَبَعُونَ** **تَبَعُونَ** **تَبَعُونَ** **تَبَعُونَ**
تَبَعُونَ **رِضْوَانِ** **رِضْوَانِ** **رِضْوَانِ** **رِضْوَانِ** **رِضْوَانِ** **رِضْوَانِ** **رِضْوَانِ** **رِضْوَانِ**
 ابو بکر بصیغه معلوم میخواند و در علیکم وصل میکند و ضفص

وَأَهْلٌ بِصِيغَةٍ مَجْهُولٍ مَخْوَانِدٍ وَدَرِ عَلِيكُمْ جَائِزٌ مِيدَارِدٍ
 وَقَفَ رَا أَحْصَنَ نِعْمًا ذَكَرَ كُودَه شَهْدٌ لَمْ يَكُنْ نَوْلِدِ
 وَتَضَلُّهُ يَدْخُلُونَ سَوَفَ يُؤْتِيهِمْ **سُورَةُ الْمَائِدَةِ**
 رُضْوَانًا شَتَانًا وَأَرْجَلِكُمْ شَتَانًا رِضْوَانَهُ بَكْرَةَ الرَّاءِ
 بِالِاتِّفَاقِ يَدِي الْيَكْبَ أَبُو بَكْرٍ سَبْكَونَ الْبَاءِ وَوَعْدَ مَخْوَانِدِ
 وَصُفْضٌ بَعْفٌ يَأْمَخْوَانِدِ هُزْنَ وَأَهْرُؤُا فَمَا بَلَعْتَ **رِسَالَتَهُ**
 أَبُو بَكْرٍ جَمْعٌ وَكَسْرُ تَاوَهُمَا مَخْوَانِدِ وَصُفْضٌ بَوَّهْدِ وَقَفَ
 تَا وَضَمُّهَا عَقْدَتْكُمْ مِنَ الدِّينِ أَشْحَى عَلَيْهِمُ الْاَوَّلِينَ
 أَبُو بَكْرٍ بَعْلٌ مَجْهُولٌ وَجَمْعُ اَوَّلِينَ مَخْوَانِدِ وَصُفْضٌ أَشْحَى
 عَلَيْهِمُ الْاَوَّلِينَ بَعْلٌ مَعْرُوفٌ وَبَقِيَّةٌ مَخْوَانِدِ الْغُيُوبِ
 وَأَمَّا الْغُيُوبِ **سُورَةُ النَّعَامِ** يُصْرَفُ فِتْنَتَهُمْ وَلَا

تَكْذِبُ

تَكْذِبُ وَتَكُونُ يَعْقِلُونَ وَلَيْسَتْ بَيْنَ وَصِيغَةٍ وَكَلِمَةٍ
 رِايِ سَهْرُ جَاكٍ وَاقِعٌ مَشُودِ أَبُو بَكْرٍ رَا وَهْمُهُ اِمَالَةٌ مِيكِنْدِ
 يَعْنِي مِيلٌ مِيدَهْدِ بَكْرَةَ سَاكَةً نَزْدِيكٍ بَكْرَةَ مَشُودِ الْاَكْرَبِ
 كَلِمَةٌ بِشَسِّ اَزْ سَاكِنِ وَاقِعٌ مَشُودِ مِثْلِ رِايِ الْقَمَرِ رِايِ
 الشَّمْسِ رِايِ رَا اِمَالَةٌ مِيكِنْدِ وَهَمْزُهُ رَا بَدُو وَجْهٌ مَخْوَانِدِ
 لَكِنْ فِجْ وَوَدَّكَ اِمَالَةٌ اِمَا اَكْرَ وَقَفَ كِنْدِ بَا اِمَالَةٌ رَا وَهَمْزُهُ
 مَخْوَانِدِ وَجَمْعًا وَاحِدًا وَصُفْضٌ سَمَاءُ اَيْنَمَارِ اِبْعِغِ مَخْوَانِدِ
 حَالِئِينَ وَجَمْعِيٌّ وَزَكَرْنَا **وَلِيَتَنَذِرْكُمْ اَلْمَيْتَةَ اَلْمَيْتَةَ**
 وَمَا يَشْعُرُكُمْ اِنَّمَا أَبُو بَكْرٍ بَدُو وَجْهٌ مَخْوَانِدِ بَعْفٌ اِنَّمَا بَا
 وَصَلٌ دَرِ سِيغَتِكُمْ وَبَكْرَةَ اِنَّمَا بَا وَقَفَ دَرِ مَا قَبْلَتِ وَصُفْضٌ
 بَعْفٌ مَا وَصَلٌ مَخْوَانِدِ وَبِسْ مَشْرُفٌ حَرَمٌ **رِسَالَتُهُ** رِيسَالَتُهُ

خروجاً يصعد ويوم نحسهم مكاناً تكفم وان تكن
سورة الاعراف تذكرون ويعلمون وقالت
خفيه ميت تذكرون بصنطة بيوتنا انكم معي ان
تلقف اصنع يعجزون ابن ام معذرة بئس
ضعف بر وزن ريش مخواند و ابو بكر يقشس بر وزن
بدو وجه مخواند یکی موافق حفظ و دیگر يقشس بر وزن
ضعف يعقلون يسكون شرکا؟ سورة الماعن رمي
موهن كيد ولو كثر وان الله ابو بكر ان
مخواند و در كثر وقف ميكنند و ضعف نفع ان
و وصل ما قبل مخواند من حي ابو بكر بفت ادغام
مخواند و ضعف با دغام ولا تحسبن للسنم اخذتم

سورة توبه و رضوان عشيرتكم يضل و رضوان
الغيوب معي ابد امعي صلواتك مرهون و
رضوان و خوف هار تقطع يزيغ رؤف رؤف
سورة يونس البر تذكرون بالحق يقض ابو بكر
بنون مخواند و در بالحق وقف مطلق ميكنند و ضعف بيا
مخواند و در ما قبل وقف جايز ميكنند اذركم انفسكم
متاع احيوة الدنيا ابو بكر برفع متاع مخواند و در
انفسكم وقف ميكنند مخواند و وصل ميكنند الميت
الميت امن لا يهدى ويوم نحسهم افي الابيوت
بيوتكم و يجعل نبي المؤمنن سورة هود البر تذكرون
فجيت اجري الا تذكرون من كل حجر يما

و صفي بن عبد

نفسه

ابو بكر بفتح ميم و فتح را میخوانند و بعضی بفتح ميم و اما را
 و به اینكه بعض در تمام قرآن غیر این اماله ندارند و آن
 شود **ارای** فبشرنا یا باسحاق **لاومن** و راه اسحاق
 یعقوب ابو بكر یعقوب برفع میخوانند و در باسحاق
 وصل میکند **اصلوا** **بک** و **اتخذتم** بکانه **تکم**
یرجع **تعملون** **سعدوا** و **ان** **سوره یوسف** **الربی**
را **را** **د** **ابا** **لغتنانه** **حفظا** **یوسی** **سوره البقره** **الذ**
یعنی **وزرع** **وخیل** **صنوا** **و غیر** **افاخذتم**
سوره ابواسم **الذ** **و ما کان** **ینی** **سوره الحجر**
الذ **تنزل** **الملائکه** **الو بكر** **تبا** **مضمونه** **و راه** **مفتوحه**
ورفع **الملائکه** **میخوانند** **و بعض** **تنزل** **بنون** **و کپرها**

لغتنانه
 ام هل یسوی یوقدون اخذتم
 ۳

و نصب الملائکه

و نصب
الملائکه **میخوانند** **جز** **و غیر** **قد** **نا** **بیوتنا** **سوره**
لذ **رف** **ننبت** **و القمر** **و النجوم** **مخزات** **ابو بكر**
را **نصب** **میخوانند** **و در** **و القمر** **وصل** **میکند** **و بعض** **برفع**
در **و میخوانند** **و در** **و القمر** **وصل** **میکند** **ند** **کردن** **یوسی**
لذ **رف** **نقبکم** **بیوتنا** **یعرضون** **تجدون** **بیوتکم**
بیوتنا **و اذا** **رای** **الذین** **لذ** **کردن** **سوره** **اسرائیل**
لیسوا **و ابو بكر** **لیسوا** **بتو صید** **میخوانند** **و بعض** **لیسوا**
جمع **میخوانند** **رف** **بالقسطاس** **کما** **یقولون** **یج**
و رجبک **اعنی** **خلفک** **نای** **ابو بكر** **عمره** **را** **اماله**
میکند **و در** **سوره** **جم** **سده** **بفتح** **میخوانند** **و بعض** **در**
بفتح **میخوانند** **سوره** **الکاف** **عوجا** **بسته** **میخوانند** **و نیز**

خلاف

سکنه میکند در سوره یس در جن مرقدنا و در سوره
 قیامه دو نو من راق و در مطغیان در لام بل ران
 این در وصل است اما در هین وقف وقف میکند در
 عوجا و در من مرقدنا و ابو بکر در بن مواضع سکنه نمی
 کند من لَدُنِّي و من لَدُنِّي ابو بکر سکون دال با شام
 و کس لَدُنِّي تشدید میخواند و بعضی در اول دال
 راضع میکند و نو ن را ساکن و در ثانی دال راضع
 میکند و نو ن را کسر با تشدید بُوُرِ قَلْمٍ و بِرَايِ
 المحرمون هُنَّ وَاَلْمَلَائِكَةُ وَاَلنَّاسُ بِمَعْنَى
 مَعْنَى نَكْرًا مَن لَدُنِّي كَذَّبَتْ لَتَخَذَتْ جَائِزَةً
 نَكْرًا جَزَاءُ الْحَسَنِ السَّيِّئِينَ سَدَّ ارْدَمَا اَيْتُوْنِي قَالَ

اَيْتُوْنِي

اَيْتُوْنِي ابو بکر در اول بهمزه ساکنه میخواند و تنوین ردما
 را حرکت کسر میدهد بحجته التعلای ساکنین و در ثانی دو
 وجه دارد یکی انکه همزه را ساکن میکند و دیگر انکه بهمزه
 قطعیه محذوفه میخواند یعنی قال اَيْتُوْنِي و بعضی در هر دو
 بهمزه قطعیه میخواند ابو بکر اول را بهمزه مکسوره ابتدا
 میکند یکی مثل و همزه ثانیه را بیای قلب میکند و ثانی را
 دو نوع ابتدا میکند یکی مثل اول و دیگر بقطع همزه محذوفه
 و بعضی در هر دو و بقطع همزه محذوفه ابتدا میکند **الْقَدْحُ**
الْقَدْحُ فَمِنْ هَؤُلَاءِ **وَأَسْوَرَهُ مَرْمٌ** كَهَيْعِصَ ذَكَرِيَاءَ
تَسَاقُطًا يَا ذَكَرِيَاءَ عَتِيَاءُ مَتَّ نَيْسِيَاءُ مِّنْ حَبْرَاءَ
تَسَاقُطًا يَدْهَلُونَ مَتَّ جَيْبِيَاءَ عَتِيَاءُ صَلْبِيَاءَ جَيْبِيَاءَ

عَبَا ضَلَا جُنَا يَنْعَطِرُنْ **سورة طه** راي به سوي
 ابو بكر بنون را امام ميکند در حين وقف و خفض
 بفتح ميخواند و در حين وصل با تيق بفتح ميخواند
 فَيَسْخَرُكُمْ اِنْ هَذَا اَنْ تَلْفُتُمْ **و** اَمَنْتُمْ حَمَلْنَا بَنِيكُمْ
 وَلَا تَعْرَىٰ وَاَنْتَ وَاَنْتَ وَاَنْتَ ابو بكر بکسر همزه ميخواند
 و در نغز وقف جاز ميکند و خفض بفتح و وصل
 ما قبل ميخواند **شَرَضِي يَا بَرْتَمِيمِ سوره الانبياء** قل ربني نوحی
 معي نوحی مِتُّ رَاكٍ هَرَوًّا وَاَلْتَحَصَّنَا نَحِي ابو
 بكر بک نون و تشديد جهم ميخواند **مَنْ نَحِي**
 ميخواند بدو نون و سکون الثاني و تخفيف جهم و
 زکد ما **وَجَدْتُمُ الْكِتَابَ قُرْآنًا سوره الحج**
الكتاب قال

قال
 ارف

وَلَوْ لَوْ اسْوَأَ يَلِيَّ وَاَيُّ قَوْمًا يَمَاتُونَ ثُمَّ اخذتم
 و اخذتمها يدعون **سورة المؤمنون** عظم العظم
 تَتَّقِيكُمْ مِنْ كُلِّ مَنزِلٍ لَّا مَتَّكُمْ مَتْنًا تَذَكَّرُونَ عَمَّا
 يَصِفُونَ **عالم الغيب** ابو بكر برفع عالم ميخواند
 و در يصفون وقف ميکند و خفض بحر عالم بخفض
 و وصل ميخواند **فَاتَّخَذُوا هِمًّا سوره النور** تَذَكَّرُونَ
 اَرْبَعِ اَوَّلِ الْكَافِرِينَ **لَا** و انخامسه ابو بكر برفع
 و انخامسه ميخواند و در ما قبل وقف ميکند و خفض
 بنصب و وصل ما قبل **رَبِّ فِ خَطَوَاتِ بَيُّوتَا**
بَيُّوتِكُمْ تَذَكَّرُونَ تَذَكَّرُونَ بَيُّوتَا غَيْرِ اُولَى
مَبِينَاتٍ رَرِي يَتُوقَدُ ابو بكر بهمزه بعد از يا

و بنا اینست بوقد میخوانند و حفص توقد بتشدید
یا با همزه و بتدکیر بوقد میخوانند بیوت بسجالة
مننا بالغدو والاصال ابو بکر بنعل مجبول میخوانند
و در آصال وقف میکند و حفص بمرکز میخوانند
و وصل در آصال میکند مبینات و بیتم ابو بکر
بکسر قاف و بکون با میخوانند و حفص بکون با
قاف و کسر کاف یا ای صله میخوانند کما استخلف
و کتبکم العشاء ثلاث ابو بکر ثلاث بنصب
میخوانند و در ماقبل وصل میکند و حفص بر رفع
ثلاث و وقف ماقبل میخوانند بیوکم بیوت
دونه جار دین سوره است **سورة الومان**

بیتا تجمنا للانار و جعل لک ابو بکر بر رفع میخوانند
و در ماقبل وقف میکند و حفص بخم جعل و وصل
و بیوم نخریم بما بقولون لا فاستطیعون ابو بکر
بنا میخوانند و وقف ماقبل و حفص بنا وصل ماقبل
اتخذت و ثمود آهن انا ما ایضا عله
العذاب ایوم القناه و یجلد ابو بکر هر دو فعل را
بر رفع میخوانند در انا ما وقف میکند و حفص هر دو را
بخم میخوانند و وصل انا ما میکند فیه همانا در باب ششم
مذکور شد و فریتنا و یلقون **سورة الشراطس** اتخذت
تلقف آمنتهم و عیون معی اجدی الا معی اجدی
الا و عیون اجدی الا و عیون الا اجدی الا بالقسا

در باب ششم

كَيْسَفًا نَذَلَ بِهِ الدُّرُوحَ الْأَمْسِيَّةَ **سورة النمل طيس**
مَا يَخْفُونَ مَا يَعْلَمُونَ فَمَا آتَانِي اللَّهُ أَبُو بَكْرٍ
يَا آتَانِي مَيِّخَانِدُ دَرُوصِلُ وَوَقْفُ وَصَفْضُ بِأَثَابِ
مَفْتُوحُ دَرُوصِلُ وَوَرُوصِلُ وَوَرُوصِلُ وَوَرُوصِلُ وَوَرُوصِلُ
لَكِنِ الْكِبْرِيَا وَوَقْفُ مَيِّكُنْدُ وَوَكِرْ بِبَا مِثْلُ أَبُو بَكْرٍ
رَأَاهُ مَثَلِكُ بِيَوْمِهِمْ قَدَّرْنَا هَانِدُ كَرُونِ أَوَّوْهَ
تَعْمَلُونَ **سورة القصص طيس** رَاهَا مِنْهُ الرَّبُّ مَعَهُ
لَخَسِفَ **سورة العنكبوت** أَوَّامُ يَدُوا وَاتَّخَذْتُمْ مَوَدَّةَ
بَيْنِكُمْ ۝ أَنْكُمْ لَنَا تُونَ الْفَاعِشَةُ مَشْجُوكُ وَتَوَدُّوا
الْبَيْوتِ الْبَيْوتِ آيَةَ مَنْ رَبِّهِ يَرْجِعُونَ
سورة الروم يَرْجِعُونَ الْحَيَاتِ لِلْعَالَمِينَ أَثَابُ

لَمَّا خَفَعَتْ مَعَابِدُ صَفْعُ مَعَابِدُ مَعَابِدُ مَعَابِدُ مَعَابِدُ مَعَابِدُ
صَفْعُ صَفْعُ مَيِّخَانِدُ وَصَفْضُ رَادُ وَوَجْهٌ اسْتَكْبَرُ
أَبُو بَكْرٍ وَوَكِرْ بِهَنْمُ صَفْعُ دَرُوصِلُ وَوَدَّ الْكِبْرِيَا
أَزْ أَمَامِ عَاصِمِ رَوَانِدُ نَكْرَدَهَ اسْتَكْبَرُ بَلَكُ مِنْ فَضِيلِ
لَمَّا خَفَعَتْ رَوَانِدُ كَرَدَهَ اسْتَكْبَرُ اسْتَكْبَرُ عَاصِمِ فَتَحُ
بِأَثَابِ وَوَقْفُ مَيِّكُنْدُ اسْتَكْبَرُ اسْتَكْبَرُ اسْتَكْبَرُ اسْتَكْبَرُ
وَتَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بَرَفِ تَخَذَ مَيِّخَانِدُ وَوَدَّ الْكِبْرِيَا
مَسْكُنْدُ وَصَفْضُ نَصَبُ تَخَذَ وَوَصَلُ مَا قَبْلُ هَنْمُ
يَا بَنِيَّ يَا بَنِيَّ يَا بَنِيَّ نِعْمَةُ أَبُو بَكْرٍ بِنُوحِيْدِ نِعْمَةُ
يَخْوَانِدُ بِصَمْرٍ وَبَتُونِ وَصَفْضُ كَمَجٍ بِصَمْرٍ وَوَجْهٌ
مَا تَدْعُونَ **سورة الأعراف** الطُّنُونَا أَبُو بَكْرٍ مَثَابَاتُ الْف

در وقف و حذف الف در وصل میخواند و هم چنین
 است خلاف در الرسول و السبیل که در آخر این
 است لا مقام بنو تنار ای المؤمنون مبینه بنویسند
 بنویسند ترجمه بنو الرسول و السبیل ذکر کرده
 این هر دو **سوره الب** عذاب من رجز الیم کسفا
 الریح مسکنهم بجازی الا الکوز و یوم محرم نم
 یعول اجرئی الا الغیوب التناوش **سوره الب**
 قیراهه میت اخذت و لو لو ابینات **سوره الب**
 ابوبکر لون سن رادر داد و التوان ادغام باعنه
 مسکنه تنزل سد اسد افعزنا من ثمره لا
 و ما عملت ابوبکر بحذف ها عملت میخواند در ثمره

مساکنهم

وقف میکند و در کتاب مصبوط آورده است
 وقف و وصل جایز است در منی ثمره از برای هر
 از ابوبکر و حفص منی مرقدنا بسکت و بدون سکت
 نیز در حفص عند الوصل مکاناتهم **سوره الب**
 الکواکب لا یسمعون مثنی قیراهه مثنی بنی احسن
 الخالقن لا اله ربکم و رب ابوبکر برفع الله ربکم
 و رب زاید پوشیده نیست سمره الله را و کفر
 میدهد در ابتدا میخواند و در الخالقن وقف میکند
 و حفص بنصب هر سه و وصل ما قبل میخواند تذ
سوره الب و لی نجه و غیاق ما کان یله
سوره الب مکاناتکم ما یغنا زلاتهم **سوره الب**

مکاناتهم

گرددن

حَمَّ فَاحْذَرْتُمْ فَاحْذَرْتُمْ يَنْظُرُ فِي الْأَرْضِ الْبِيَادُ
 فَاطْلَعُ يَدْخُلُونَ أَدْخَلُوا أَبُو بَكْرٍ بَعَثَ هَمَزَهُ وَضَمَّ فَاحْ
 مَخَوَانِدُ وَدَرَّ وَصَلَّ هَمَزَهُ رَأْسًا قَطْعًا عَلَى الْبَدَنِ
 شَيْئًا فَسُورَةُ **السَّجْدَةِ** حَمَّ أَرْنَاءُ أَعْجَبِي أَبُو بَكْرٍ بِتَحْقِيقِ هَمَزِهِ مِنْ
 وَضَعِ بِنَسْبِ سَبِيلِ نَمْرَةٍ ثَانِيَةً مَيَّكُنْدُ وَمَعْنَى تَسْبِيلِ
 كَفَنَةٍ شَدَّ مِنْ ثَمَرَاتِ **سُورَةِ عَلِيٍّ** حَمَّ يَنْظُرُ تَرْبِيَةً
 مَا يَنْعَلُونَ **سُورَةَ زُفْرِ** حَمَّ جُرْءًا أَيْ يَلْتَمِسُونَ أَقْلًا أَوْلُو
 لِبَيْوتِهِمْ وَلِبَيْوتِهِمْ جَاءَ أَنَا أَيْ بَادِرَةٌ بِأَعْبَادِي
 تَشْتَبِهِي **سُورَةَ الدَّاحِرِ** وَوَعْيُونَ يَغْلِي وَوَعْيُونَ
سُورَةَ آجِ حَمَّ يَوْمِنُونَ هَرَّ وَوَأَعْدَابٌ مِنْ رَجَبِ الْيَمِّ
 أَبُو بَكْرٍ كَمَضِ الْيَمِّ مَخَوَانِدُ وَضَمَّ بَرَفِ وَهَرَّ دُو

حَمَّ يَنْظُرُ تَرْبِيَةً

سُورَةُ

تَفْنِينِ رَا وَكَت كَسْرٍ مَيَّكُنْدُ بِجَمَّةِ الشَّعَائِ بِسَاكِنِينَ
 سَوَاءً أَيْ بَوَكْرٍ بَرَفِ سَوَاءً مَخَوَانِدُ وَوَضَمَّ مَكْنَدُ
 لَمْ يَمِيلُ وَضَمَّ بِنَصْبِ وَوَصَلَّ مَا قَبْلُ تَذَكَّرُونَ
 فَاحْذَرْتُمْ هَمَزَةً **السُّورَةِ الْأَخْفَى** حَمَّ يَنْتَقِبُ أَيْ حَسَنٌ وَ
 يَتَجَاوَزُ أَيْ حَمْدٌ قَاتَلُوا إِشْرَارَهُمْ وَضَمَّ
 وَوَعْيُونَ كَمَضِ يَنْظُرُ تَرْبِيَةً
 عَلَيَّ وَرَضَوْنَا **سُورَةَ فِ** مَسْنَا يَوْمَ يَقُولُ
 وَوَعْيُونَ مِثْلُ تَذَكَّرُونَ **سُورَةَ الطُّورِ**
 نَوَلُوهُ الْمُضَيِّطُونَ أَبُو بَكْرٍ بِصَادٍ مَخَوَانِدُ وَضَمَّ
 هَمَّ بِصَادٍ وَمِ بَسِيْنِ **سُورَةِ النُّجْمِ** وَوَعْيُونَ
 رَأَى رَأَى **سُورَةَ الْقَمَرِ** وَعْيُونَ **سُورَةَ الرَّحْمَنِ**

الْمُضَيِّطُونَ

اللؤلؤة المنشآت ابوبکر دو وجه دارد
 شین و بس و کسر شین و هفتای شین و بس
 سورة الواقعة اللؤلؤة عرباً متناً تذکرون
 اِنَّا لَمُعْرَمُونَ سورة الحمد کدوئی و ما تذل
 المصدقین و المصدقات و رضوان رضوان
 انشروا فانشروا ابوبکر دو وجه دارد و شین
 ضح و کسر در هر دو موضع و هفتای شین در هر
 هر دو سورة الجادله بیوتهم و رضوانا روض
 سورة الحشر من بعد ان اسمه فتم نوره سوره
 المنافقین یا تعلمون سورة الطلاق بیوتهم مبینه
 بالغ امره نکر مبینات سورة الخیرم

و حبرین

و حبرین لؤلؤة و کتایبه
 ابوبکر مؤن را در و او ادغام با غنه میکند
 در وصل و هفتای اطهار میکند زینم لا اء ان کان
 ذاکال و هفتین در برین وصل میکند ابوبکر در زینم
 وقف میکند و در برین وصل میکند و بدو سمره اء ان
 کان بخولده و هفتای بیکه همه مخواند و در زینم وصل
 میکند و در برین وقف میکند سورة الحاقه و ما اذربک
 تذکرون سورة المعارج لظلی نذاعة ابوبکر برض
 میخواند و در لظلی وقف جایز میکند و هفتای نصب و وصل
 مخواند بشما و انتم لا نقیب سورة نوح بیوتی سورة الحن
 بدانکه و اننا و انتم که در سیزده موضع است

که اول اینها و انده تعالی و آخر اینها و انده نما قلام
 همه را ابوکر بکسر که سمره میخواند و در ما قبل اینها
 وقف میکند و بعضی بفتح سمره میخواند و در ما قبل
 اینها وصل میکند اما وقف را بخوبی کرده اند از
 برای بعضی در همین ضربی که آن شکل نفس است
 و بدانکه و آن را بضم تید کردیم تا و آن را بجا بد
 شود بجهت آنکه وی با اتفاق مفتوح است
 بتبیین ^{لا} رَبِّ ابوبکر بجز رَبِّ میخواند و در ما قبل
 وقف میکند و بعضی برفع میخواند و در ما قبل وقف
 میکند **سوره المدثر** وَالرَّجْزُ وَ مَا أَذْرَبُكَ وَاللَّيْلُ
 إِذَا دَبُّ ابوبکر اذا دبر بالف بعد از دان و بفتح

وصل میکند

دال میخواند بر وزن فَعَلَ و بعضی بکون ذال و فتح
 بجزه و بکون دال میخواند بر وزن أَفْعَلَ
 من راق بالکیت سدی ابوبکر در همین وقف الف
 تنوین را اما چه میکنند نه در همین وصل و بعضی بفتح
 بعضی اند مطلقا بی در وصل خلاف نباشد یعنی
سَلَامٌ ابوبکر تنوین میخواند و بالف
 میکند و بعضی بی تنوین میخواند بدو وجه وقف
 میکند بالف و عدم قواریرا قواریرا ابوبکر هر دو
 تنوین میخواند و بالف وقف میکند و بعضی هر دو را
 بی تنوین میخواند و اول بالف وقف میکند و تانی را
 بالف **سوره المرسلات** أَوْ نَذَرًا وَمَا أَذْرَبُكَ

سَلَامٌ

را

بِحَالَاتٍ وَعِيُونٍ وَعِيَاقًا

ناخذه **سوره** **سَعْتِ رَاهُ** و ما ادريك

سوره **رَا** و ما ادريك **بَنِي رَانَ** ابو بكر لام

بل را در راه را ای او عام میکند **رَا** **رَانَ** را

ادخام اما له مسکنه و صفض درین رکعه میکند

چنانکه گذشت و **رَانَ** را الفج بخواند و ما ادريك

فَالْمُهَيَّبِينَ **سوره الطارق** و ما ادريك **تَضَاعُ**

سوره البلد و ما ادريك **وَمَوْصِدَةٌ**

أَنَّ رَاهُ **اسْتَعْنَى** **سوره القدر** و ما ادريك و ما

ادريك **سوره العنزة** و ما ادريك **مَوْصِدَةٌ** فِي

عَمْدٍ **سوره الكافرون** **وَالْحَى** **سوره الاخلاص** **كَقَوْلِ الْاِسْدِ**

و الله اعلم بالصواب و الله الموفق
و العاقب

بید الله معانقه در لغه بغلی گویند و در بعضی کتب

در کوفه در کوفه نکر انداختن و در اصطلاح قرا عبارتست از دو

و نقلی با نکرده که میاید و معنی شود و بحسب معنی ما یکدیگر در بعضی

باید بچستی که اگر در یکی از اینها ایستند از دیگری باید کشتن نام معنی

شود و بعضی این را امر آینه نیز میگویند و مراقبه مع چشم داشتن است

بعضی از اینها و غف گفته اند کسی گویند چشم میدارد که در دیگری وصل

کردن و بد آنکه آنچه استوار است صوم فدوه الحسین مولانا ناصر الدین

همه ابروی قدس سره جمع کرده اند از معانفت قرآن نکرده

بموضعیت در سوره بقره پس بموضعیت لا ریت فنه علی حیوة

و من الدین اسر کوا تمندون تعلمون **در سوره آل عمران** یک موضع

مخضرا من سوره **در سوره انفاس** یک موضع من الفاد من

نه اجل ذك **در سوره** سه موضع لانا نهم كدك بي
 شهدنا **در سوره** من الجز و ما مني السور **در سوره** يك موضع
 قبل هذا فاصبر **در سوره** يك موضع قوم آفزون و زورا
در سوره يك موضع فلا يصلون اليكما باياتنا **در سوره** يك موضع الاطلا
 ملعونين **در سوره** مؤمن **در سوره** يك موضع لهن نورا رسنا **در سوره** يك
 موضع فطاطعام الاثيم **در سوره** كامل **در سوره** يك موضع في التوريب
 و الاخيلا **در سوره** محم **در سوره** يك موضع و لا اولادكم يوم النعما العيمه
در سوره انشاق **در سوره** يك موضع لن كور بل **در سوره** يك موضع
 سكل امر سلاح و علامت معانته در دوران كاسي دو و او باز كونه
 في نويسند و كاسي سه نقطه مي نهند و در هر يك از اينها و كاسي هست
 صورت مع در ماضن مي نويسند مثلا با بن صورت است لا ريب فنه

و كل امر سلام و در بعضي مصاحف معانقات ديگر نيز هست كه آن
 پشيمانند و موضعت در سوره **در سوره** لا التملكه و احيونا
 و در سوره **در سوره** و لم تؤمن فلو بهم **در سوره** و من الدين با و ا در سوره
 جانشين **در سوره** كان لا يغوا منها **در سوره** قوم منافقون **در سوره** و من اهل
 المدينة على الفراق **در سوره** ابراهيم **در سوره** و نمود **در سوره** و الدين في بعدتم **در سوره**
در سوره جمله واحدة كدك **در سوره** على العرش خيرا **در سوره** شعرا
 منذرون **در سوره** ذك **در سوره** اخطاب **در سوره** نعه بعوره **در سوره**
در سوره و الميس **در سوره** و قان **در سوره** و الميس **در سوره** محمد **در سوره**
 و صلح اورا زبا **در سوره** طلاق **در سوره** اولي الابيات **در سوره** الذين آمنوا
در سوره ن **در سوره** زعيم **در سوره** ام لهم شكاه **در سوره** مد **در سوره** اصحا **در سوره** في
 نسا و لون **در سوره** اكنه اكثر **در سوره** موافق **در سوره** تفسير **در سوره** نعت **در سوره** و اولا **در سوره** مواضع
 تفسيرت **در سوره** و اعا **در سوره** و الله **در سوره** و الميس **در سوره**

زاهد
 بدو بعباده خيرا